

סיכום פעילות הקליניקה לזכויות אנשים עם מוגבלויות

בשנת הלימודים תשע"ח

הקליניקה הוקמה בשנת 2003 במטרה לקדם את זכויותיהם של אנשים עם כל סוגי המוגבלויות, בהתאם לרוחו של חוק שוויון זכויות לאנשים עם מוגבלות, התשנ"ח – 1998 (להלן: "חוק השוויון"), אשר בשנה זו מלאו לו 20 שנים. בשנת תשע"ח המשיכה הקליניקה לפעול בהתאם למטרות אלה – שוויון, התאמות והשתתפות – והיא ממשיכה להתפתח ולהתחדש, על מנת לספק מענה לאתגרים החדשים המוצבים בפני אנשים עם מוגבלויות בישראל היום.

מנהיגות ומוגבלות

אחד הפרוייקטים המרכזיים של הקליניקה השנה עסק במנהיגות ומוגבלות – פרויקט משותף של הקליניקה, קרן משפחת רודרמן, ותנועת "לינק20" מייסודה של הקרן. נושא זה נבחר מתוך מודעות לכך כי קיימים חסמים רבים בפני אנשים עם מוגבלויות בדרכם לעמדות השפעה ומנהיגות (כגון היעדר נגישות, דעות קדומות, ציפיות נמוכות, מצב כלכלי קשה, ועוד) וכי יש לחשוף את החסמים הללו ולהעלות את המודעות אליהם, על מנת להסירם.

במסגרת הפרוייקט חקרנו – באמצעות נתונים, תיאוריות, וראיונות של למעלה מ-20 מנהיגים עם מוגבלויות – את החיבור שבין מנהיגות ומוגבלות, ואת הדרכים שבהן ניתן לעודד מנהיגות בקרב אנשים עם מוגבלות. זאת, מתוך הבנה כי אנשים עם מוגבלות בדרך כלל אינם מגיעים לעמדות מנהיגות, וכי מלבד ההפסד האישי הטמון בתופעה, המדובר בהפסד חברתי כללי, שכן חסרונם של אנשים עם מוגבלויות בעמדות השפעה אינו מאפשר לחברה כולה ליהנות מנסיונם ומהגיוון שהם מביאים, וכן חוסם את אפשרותם של אנשים עם מוגבלות להביא לידי ביטוי אגידה הקשורה למוגבלות בכל שדרות החברה ובכך מונע את אפשרותה של החברה להיות מעוצבת באופן מכיל ואוניברסלי.

ביום 16.1.18 הגשנו לנשיא המדינה ורעייתו [נייר עמדה](#) ובו ניתוח הסוגייה ומסקנות המחקר. ח"כ קארין אלהרר – לשעבר מנהלת מערך הקליניקות שלנו, הנחתה את [המפגש](#) ותרמה מתובנותיה ונסיונה.

כשרות משפטית

בשנים האחרונות מתגברת ברחבי העולם ההבנה כי שלילת הכשרות המשפטית, הכרוכה במוסד האפוטרופסות, פוגעת בזכויות אדם בסיסיות ודוחקת אנשים עם מוגבלויות לשולי החברה. תפיסה זו מוצאת ביטוי מובהק בסעיף 12 לאמנה הבינלאומית בדבר זכויותיהם של אנשים עם מוגבלויות, המבסס את ההכרה באנשים עם מוגבלויות כבעלי כשרות משפטית בכל היבטי החיים. בהתאם לרוח סעיף 12, התקבל בראשית שנת 2016 תיקון נרחב לחוק הכשרות המשפטית והאפוטרופסות, ואף בתי המשפט מתחילים לגלות מודעות לתפיסות החדשניות בתחום הכשרות המשפטית ומסייעים בפיתוחן, בתרגומן, ובהוצאתן מהכוח אל הפועל.

הקליניקה, אשר השתתפה בהליכי החקיקה וערכה כנסים בנושא בשיתוף האפוטרופוס הכללי והכונס הרשמי, האגף לסיוע משפטי, והקליניקה לזכויות זקנים וניצולי שואה, ממשיכה לייצג אנשים ולסייע להם לממש את כשרותם המשפטית.

בנוסף, גם השנה השקיעה הקליניקה מאמצים רבים בחיזוק הקשר עם אנשי מקצועות הטיפול (רופאים, פסיכולוגים, פסיכיאטרים ועובדים סוציאליים) והרחבת הידע המשפטי שלהם בנושא, באמצעות הרצאות לצוותים רפואיים וייעוץ שוטף לאנשי המקצוע בתיקים המשפטיים בהם היא מייצגת. זאת, מתוך הכרה במרכזיותם של אנשי המקצועות הטיפוליים הן בהליך המשפטי במסגרתו נקבעת הכשרות המשפטית, והן בליווי ארוך טווח של אותם אנשים אשר כשרותם המשפטית עומדת על הפרק.

ברוח זו, הגישה הקליניקה השנה **בקשה להסרת אפוטרופוס ומינוי תומך בקבלת החלטות**. הבקשה הוגשה לבית המשפט לענייני משפחה בראשון-לציון ועסקה בעניינו של אדם צעיר עם אוטיזם, אשר אביו מונה כאפוטרופוס שלו לפני כעשור. הקליניקה סברה כי לא היתה הצדקה של ממש למינוי, וכי הוא אינו הולם את השינויים שהתרחשו לאחרונה בישראל – כמו גם ברחבי העולם – בתחום הכשרות המשפטית, ואשר בבסיסם המגמה להרחבת החופש והאוטונומיה של אנשים עם מוגבלויות ואנשים זקנים. גם הגורמים המשפחתיים והמקצועיים המעורבים בחייו של אותו אדם צעיר, התרשמו מהאפשרויות הנרחבות שמציעה הרפורמה בתחום הכשרות המשפטית, ובסופו של דבר הוגשה לבית המשפט בקשה אשר נתמכה גם על ידי גורמים אלה.

ביום 17.1.18, בעקבות תסקיר מפורט שהוגש על ידי עו"ס לסדרי דין מעיריית תל אביב, ביטלה השופטת מירה רום-פלאי את האפוטרופוסות, ונתנה **צו לתמיכה בקבלת החלטות**. הצו מפרט את תחומי התמיכה: הליווי, הסיוע, ההנגשה והייעוץ, ומדגיש את תחולתו גם כלפי צדדים שלישיים: בנקים, המוסד לביטוח לאומי, ונותני שירותים ציבוריים ופרטיים נוספים. בהתאם לאמור בצו, האדם והתומך יכולים לבטלו בהתאם לרצונם, והוא יפוג מאליו לאחר שנה.

השנה מייצגת הקליניקה גם את י, אדם צעיר עם אוטיזם, בבקשה להסרת אפוטרופוסות. גם בתיק זה, אשר יוגש לבית המשפט לענייני משפחה בתל אביב, משתפת הקליניקה פעולה עם אנשי הטיפול המעורבים בחייו של י, לרבות הכנת תוכנית אישית מפורטת לתמיכה ביי בהתאם להעדפותיו ובחירותיו.

משפחה והורות של אנשים עם מוגבלויות

במהלך שנת הלימודים תשע"ח המשיכה הקליניקה לעסוק בנושא הזכות לחיי משפחה ולהורות, אשר עד לאחרונה כמעט לא נכח בשיח הזכויות של אנשים עם מוגבלויות. גם בתחום זה פועלת הקליניקה הן במישור שינוי המדיניות והן במישור הפרטני:

- בעקבות פנייה של הקליניקה למשרדי הרווחה והבריאות, אושר תקציב מיוחד המאפשר לאם עם מוגבלות נפשית ופיזית לקיים ביקורים סדירים עם בתה, הגדלה במשפחת אומנה בעיר המרוחקת ממקום מגוריה של האם.

• הקליניקה מהווה שותפה מרכזית בפורום לקידום הזכות להורות אשר הוקם על ידי נציבות שוויון זכויות לאנשים עם מוגבלות, ואשר בו משתתפים קובעי מדיניות משרדי הרווחה, הבריאות והמשפטים, אנשי מקצוע העוסקים בתחום ואנשים עם מוגבלויות.

• במסגרת פורום ארגונים למען קידומה של האמנה הבינלאומית בדבר זכויותיהם של אנשים עם מוגבלויות, עורכת הקליניקה את החלק העוסק בזכויות משפחה ב"דו"ח צללים" שיוגש על ידי הפורום כתגובה לדו"ח המוגש לאו"ם על ידי המדינה, וכן בדו"ח מדיניות בנוגע ליישום האמנה, אשר יוגש למשרדי הממשלה ולקובעי מדיניות.

• הקליניקה חברה בוועדה הציבורית של מרכז חזו"ן, שהקימו מכון פוירשטיין וקרן משפחת רודרמן, למחקר ולקידום חיי המשפחה של אנשים עם מוגבלויות במגוון תחומים – המשפטי, האתי, ההלכתי, והסוציאלי. הקליניקה משתתפת בכתיבת ספר רב תחומי בנושא זה, אשר יצא לאור במהלך שנת הלימודים הקרובה.

• בכתב העת "בטחון סוציאלי" פורסם מאמרה של עו"ד רוני רוטלר "[אמהות ישראלית וטכנולוגיות פיריון בראי זכויותיהן של נשים עם מוגבלות](#)" אשר תיאר תיק בו הגישה הקליניקה לבית המשפט העליון בקשת "ידיד בית משפט" לתמיכה בזכות להורות של אשה עם מוגבלות. המאמר צוטט בפסק דינה של כב' השופטת תמר סנונית-פורר: אמ"צ (משפחה ת"א) - 52364-12-16 [היועץ המשפטי לממשלה נ' רקפת](#) (פורסם בנבו, 20.3.18).

הנגשה קוגניטיבית לאנשים עם מוגבלות שכלית-התפתחותית

בליבו של מושג שוויון הזכויות לאנשים עם מוגבלויות עומדים עקרונות של התאמה והנגשה. זאת, מתוך הבנה כי הסביבה הקיימת עוצבה באופן המונע את השתתפותם השוויונית של אנשים עם מוגבלויות בתחומים רבים. בעוד הנגשה פיזית (כגון רמפה, מעלית וכדומה) היא פשוטה יחסית להבנה וליישום, הנגשות לאנשים עם מוגבלויות שכליות או אוטיזם הינן מורכבות יותר.

במהלך שנת תשע"ח הרחיבה הקליניקה את עשייתה בתחום ההנגשה הקוגניטיבית המשפטית, בשיתוף פעולה עם מיזם "נט.חבר" – רשת חברתית מונגשת לאנשים עם מוגבלות שכלית-התפתחותית, של עמותת "אלין בית נועם". בנט.חבר מאמינים בזכותם של כל האנשים, עם כל סוגי היכולות, לדעת מה קורה סביבם ולהגיב לכך. לכן - כתבים-פעילים של האתר מעלים פוסטים מונגשים עם חדשות המופיעות בכלי התקשורת המרכזיים. בעקבות כתבה חדשותית שעלתה באתר "נט.חבר" ושעסקה במינויה של נשיאת בית המשפט העליון, השופטת אסתר חיות, ביום 1.2.18 הוזמנו משתמשי האתר ופעילים נוספים [לסיור מונגש בבית המשפט העליון ופגישה בת למעלה משעה עם הנשיאה](#), בה שוחחו עמה על תפקידה, על מערכת המשפט, ועל זכויותיהם של אנשים עם מוגבלויות. המפגש, שבו היתה לכל אחד ואחת מהפעילים הזדמנות להשמיע את קולו, היה משמעותי ומרגש.

בעקבות הצלחת הפרוייקט וחשיבותו המשיכה הקליניקה גם השנה בהנגשת זכויות ומושגים משפטיים לאנשים עם מוגבלות שכלית-התפתחותית באמצעות פרוייקט "מעבדת נט.חבר": הקליניקה ליוותה במשך השנה קבוצה של אנשים עם מוגבלות שכלית התפתחותית, בתהליך למידה של

מושגים משפטיים, באמצעות מתן הרצאות נגישות. תוצרי הקבוצה – בכתב, במצגות ובצילומי וידאו, יועלו לאתר "נט.חבר", שם יוכלו לשרת את כלל המשתמשים ברשת.

בנוסף, העבירו סטודנטים מהקליניקה שיעורים במסגרת קורס חדש וייחודי של מכון טראמפ בבית איזי שפירא – "מבוא למשפט ישראלי", בו משתתפים אנשים עם מוגבלות קוגניטיבית.

אנשים עם מוגבלויות ואנשים זקנים במשפט הפלילי

השנה קיימה הקליניקה, בשיתוף עם הקליניקה לזכויות זקנים וניצולי שואה ע"ש מרטי ג'קוב ז"ל, הקליניקה לגישור ויישוב סכסוכים, הקליניקה למדיניות התביעה, והקליניקה לזכויות נאשמים בהליך הפלילי, כנס בנושא "אנשים על מוגבלויות ואנשים זקנים בהליך הפלילי". במסגרתו של הכנס שמענו הרצאות מרתקות מהאנשים העוסקים בפועל בהגנה על זכויותיהם של קורבנות, חשודים ונאשמים בהליך הפלילי, מנקודות מבט שונות – המשפטית, הטיפולית/סוציאלית, והתיאורטית. הכנס עורר עניין רב ואנו מקווים כי יתרום לקידום השיח והפרקטיקה בנושא חשוב זה.

משפט מבוים: זכויות ילדים לשילוב בחינוך בעת גירושים של ההורים

לקראת סוף שנת הלימודים ערכה הקליניקה, בשיתוף הקליניקה לסיוע לנשים בענייני משפחה הפועלת במרכז רקמן, **משפט מבוים משותף**. המשפט עסק בזכותה של ילדה עם מוגבלות (אוטיזם) לשילוב במסגרת החינוכית, בהקשר של סכסוך גירושים של הוריה. במשפט המבוים שיקפנו מצבים רווחים בסכסוכי גירושים של הורים לילדים עם מוגבלות, כאשר שאלות "משפחה קלאסיות" של משמורת ומזונות משתלבות עם שאלות של זכויות חינוך ושוויון זכויות לאנשים (וילדים) עם מוגבלויות. הרכב השופטים היה אף הוא מיוחד וכלל שני שופטים מבית המשפט לענייני משפחה (כב' השופט נחשון פישר וכב' השופטת איילת גולן-תבורי), אליהם חברה פרופ' נירית באומינגר-צביאלי, ראשת התוכנית ללימודים מתקדמים באוטיזם והמעבדה לחקר והתערבות באוטיזם, מבית הספר לחינוך בבר אילן.

זכותו של אדם עם מוגבלות נפשית להיות חבר קיבוץ

בעקבות ייצוג שנמשך מספר שנים, בסוף שנת תשע"ז קיבלה סגנית רשם האגודות השיתופיות **החלטה** לפיה א', לקוח הקליניקה, אדם עם מחלת נפש, ירשם ויחשב כחבר קיבוץ - בו נולד, גדל ועבד כל חייו - וזאת למרות התנגדותו הנחרצת של הקיבוץ על רקע מוגבלותו. הקיבוץ ערער על החלטה, וערעורו נדון השנה בבית המשפט לעניינים מנהליים בירושלים. הקליניקה המשיכה בייצוג, בשיתוף עם עו"ד **שירן קנפו** (סטודנטית של הקליניקה בשנת תשע"ד) ועו"ד **גדעון וינבוים** ממשדד עוה"ד אפשטיין, רוזנבלום, מעוז ושות', ובימים אלה אנו ממתניים לפסק דין. **לצפייה בסרטון מערך הקליניקות המציג את המקרה**.

פעילות משרד גרוס, קלינהנדלר, חודק, הלוי, גרינברג ושות'

מזה למעלה מעשור משתפת הקליניקה פעולה עם המשרד, באמצעות העברת מספר תיקים כל שנה לטיפול המשרד פרו-בונו. במסגרת זו הוגשה על ידי המשרד השנה **עתירה לבג"צ** על ידי עוה"ד **מיכאל גינסבורג והילה אוהיון גליקסמן**, בסיוע המתמחה **שלי ברד**, בשם למעלה מ-30 הורים לילדים עם אלרגיות מסכנות חיים, אשר נוהל ממשלתי תבע מהם לממן סייעות אישיות עבור ילדיהם כתנאי

ללימודים במסגרת הצהרונים העירוניים. בעתירה, נדרשו משרד החינוך, משרד הכלכלה, ומשרד העבודה, הרווחה והשירותים החברתיים לבטל את המדיניות המפלה, העומדת בניגוד גמור למדיניות בנוגע לילדים אלה במסגרות החינוך הפועלות בשעות הבוקר, ובניגוד לעקרונות חוק השוויון והאמנה הבינלאומית בדבר זכויותיהם של אנשים עם מוגבלויות. בעקבות הגשת העתירה והדיון שהתקיים בבית המשפט, הצהיר משרד החינוך כי לא ימנע מילדים עם אלרגיות ללמוד בצהרונים, תוך נקיטה בכל האמצעים הדרושים כדי לשמור על בריאותם ובטיחותם, וכי הוריהם לא יידרשו לממן סייעת אישית כתנאי לכך. [נקבע](#), כי משרד החינוך יגיש לבית המשפט הודעת עדכון בנוגע ליישום הצהרתו.

בהמשך לפעולות שנקטו על ידי משרד החינוך בעקבות העתירה, לפרסום חוזר מנכ"ל חדש, ולהתחייבות המשרד שלא לנהוג באפליה כלפי ילדים עם אלרגיות, ביום 13.2.18 התקיים דיון נוסף בעתירה וניתן [פסק דין](#). בפסק הדין, התייחס בית המשפט לחובת משרד החינוך להמשיך ולטפל בפניות פרטניות אם וככל שיתגלו בעיות ביישום חוזר המנכ"ל החדש ברשות מקומית זו או אחרת. בפסק הדין גם נקבע כי הפרקטיקה שהיתה נהוגה עד כה, לפיה דרשו רשויות מקומיות מהורים לחתום על טפסי הסרת אחריות, הינה פסולה ואסורה.

עורכי הדין אשר טיפלו בתיק מטעם המשרד, תיארו את הדרך שעברו: "בתחילתה של הדרך, בקיץ 2017, לא ידענו אם וכיצד נצליח להביא לביטול הנוהל שהפלה באופן פסול את ילדכם הסובלים מאלרגיה בהשתתפותם בצהרונים, תוך שילובם הבטוח במסגרות הצהרונים. כיום, כשמונה חודשים לאחר מכן, אנו סבורים שהפתרון שהושג בעקבות העתירה טוב ונכון, כאשר הצלחנו להביא לביטול הנוהל, לעדכון חוזר המנכ"ל החלתו, והתאמתו למסגרות הצהרונים, תוך הבטחת מתן מענה לבעיות פרטניות, אם וככל שיתעוררו".

סיכום השנה הינו הזדמנות מצויינת עבורנו להוקיר את פעילות המשרד ולהודות מקרב לב לשותפי המשרד – **הדר סטון, אמיר הלוי, מיכאל גינסבורג, איה יופה, דוד פורר, איתן גרינברג וג'ין קלינהנדלר**, על תמיכתם רבת השנים ועל השותפות שנוצרה בינם לבין הקליניקה.

הרצאות, כינוסים והפצת ידע

כבכל שנה, מעבירה הקליניקה הרצאות בפני קהלים שונים, כדי לחלוק את השקפת עולמה ולעודד את קידום זכויותיהם של אנשים עם מוגבלויות בחברה. בין השאר, היתה הקליניקה חברה בוועדת ההיגוי והרצתה בכנס נציבות שוויון זכויות לאנשים עם מוגבלות, לרגל היום הבינלאומי בדבר זכויותיהם של אנשים עם מוגבלויות, בכנס לרגל 20 שנים לחוק השוויון שהתקיים בקריה האקדמית אונו, בקורס "לימודי מוגבלות" במכללת דוד ילין למורים, ביום עיון למייצגי הורים בהליכי נוער ואימוץ מטעם האגף לסיוע משפטי, בהנחיית שולחן עגול בכנס שנערך על ידי האפוטרופוס הכללי בדבר תמיכה בקבלת החלטות, בפני מחלקת המחקר של המוסד לביטוח לאומי, בכנס השנתי של הקליניקות המשפטיות בישראל, בכנס בדבר החינוך הקליני בישראל, ארה"ב ואנגליה שהתקיים באוניברסיטת תל אביב, בבית הספר לעבודה סוציאלית באוניברסיטת בר-אילן, ובפקולטה למשפטים, וכן בקורס למשפט ופסיכולוגיה, במרכז הבינתחומי בהרצליה.

מענה לפניות וייעוץ שוטף

במהלך כל השנים ממשיכה הקליניקה לחלוק את הידע שלה ולתת ייעוץ משפטי ראשוני באמצעות מענה לפניות הציבור, הן בטלפון והן באמצעות תיבת הדוא"ל של הקליניקה. במסגרת זו ניתן ייעוץ לכ- 40 פניות בחודש במגוון רחב של נושאים, וביניהם – גמלאות הביטוח הלאומי, כשרות משפטיות, זכויות בריאות, חינוך, תעסוקה ועוד.

סיורים ושיעורים מיוחדים

בעקבות ההתנסות המוצלחת בשנים שעברו, גם השנה ערכה הקליניקה שיעור משותף עם "האוניברסיטה המשולבת" הפועלת בקמפוס ובה לומדים סטודנטים עם מוגבלויות קוגניטיביות, בהנחייתו של ד"ר בני הוזמי ממכון טראמפ בבית איזי שפירא. בנוסף, גם השנה ביקרו הסטודנטים בקליניקה ב"אלין בית נועם", עמותה המעניקה שירותים מגוונים לאנשים עם מוגבלויות פיזיות וקוגניטיביות, ושוחחו עם חניכי העמותה.

תודות

להדסה נאמן, יעל בר-שי ומשפחת נאמן, על תמיכתן ותרומתן הנדיבה אשר תאפשר את ההמשך פעילותה של הקליניקה בשנה"ל תשע"ט, לזכרו של פרופ' יעקב נאמן.

לקרן משפחת רודרמן ותנועת לינק20 מייסודה של הקרן, על תרומתן הנדיבה ועל השותפות בפרייקט "מנהיגות ומוגבלות", וכן על התרומה אשר במסגרתה יתבצע פרויקט משותף נוסף במהלך שנה"ל תשע"ט.

לדוד רובנר על התרומה הנדיבה.

לועדה לתכנון ולתקצוב של המועצה להשכלה גבוהה, על השתתפותה במימון הקליניקה בשנה"ל תשע"ח במסגרת "מעורבות אקדמיה בקהילה".

לעו"ד מני דולב ולמשרד עורכי הדין בן-יעקב שוימר דולב, אשר תומך בפעילות הקליניקה ושותף בעשייה.

לתורמים הנוספים אשר ביקשו להישאר בעילום שם, אנו מודים לכם על תרומתכם הנדיבה והמתמשכת.

תודה מיוחדת גם למערך פיתוח המשאבים של האוניברסיטה, לסגנית הנשיא ד"ר **מירב גילי**, לקרין **זינגר**, לאוריין **סבן** ולאלונה **גרינגאוז**, על שותפות ועבודה יצירתית ומאומצת.

הקליניקה מודה מקרב לב לאנשי המקצוע אשר השתתפו בפעילות הקליניקה ובשיעורים העיוניים ואשר תרמו מהידע שלהם ומנסיונם לפרוייקטים השונים: לאנשי נציבות שוויון זכויות לאנשים עם מוגבלויות – הנציב **אברמי טורם**, ולד"ר **גבי אדמון-ריק**, **יונית אפרתי**, עו"ד **ערן טמיר** וד"ר **יועד הלברסברג**; לח"כ **קארין אלהרר**, לאחיה **קמארה**, לשעבר נציב שוויון זכויות לאנשים עם מוגבלויות, לפרופ' **ליאורה פינדלר** מבית הספר לעבודה סוציאלית, לפרופ' **נרית באומינגר** ופרופ' **חפציבה ליפשיץ-והב** מהחוג לחינוך, לד"ר **נועה וילצ'ינסקי** מהחוג לפסיכולוגיה, לפרופ' **פיליפ ג'נטי**

מאוניברסיטת קולומביה בארה"ב, לפרופ' מייקל ווטרסטון ופרופ' ג'ולי ווטרסטון, לשירה רודרמן, גליה גרנות, וג'וש מלדה מקרן רודרמן, לאיקי בר-חיים ד"ר פנינה שטינברג וגלית קריים מ"אלין – בית נועם", לעו"ד נועה בן צבי, עו"ד נועה ביתן, ועו"ד שרונה מזרחי מאקיי"ם, לעו"ד שני שדה ועו"ד דניאל רז מהאגף לסיוע משפטי במשרד המשפטים, לעו"ד יותם טולוב, עו"ד אביבית ברקאי-אהרונף ולנעמה לרנר מארגון "בזכות", לעו"ס מאיה גולדמן, לבוקי קמחי ועו"ד חמי גולדין מארגון "קשר", לד"ר בני הוזמי ממכון טראמפ - בית איזי שפירא והאוניברסיטה המשולבת, לעו"ד ולרי זילכה מבית איזי שפירא.

הקליניקה מודה לפקולטה למשפטים, שמהווה עבורה בית חם ותומך, לדקאן פרופ' אורן פרז, לראש המנהל עו"ד מרב גבעון, למנהלות מערך הקליניקות פרופ' מיכל אלברשטיין, ד"ר שירי רגב-מסלם ועו"ד קרן צפריר, ללימור בר שדה, עליזה בנין, אורנה בן חיים, אורי גולדשמידט ואבשלום שטיינמץ, ובמיוחד לרכזות המערך – תמר קאהן ויובל קלימי.

בסיומו של סיכום זה, נבקש להודות לסטודנטים שלנו השנה, אשר טיפלו בתיקים ובפרוייקטים במסירות רבה: גלעד אהרוני, אלישבע אמיתי, דוד בבלי, חן גלזר, ניצן חזן, בן ציון זילברברג, אחמד יוסף, חמדת קב, יובל קוכנובסקי, אלעד רוט, שחף רון, אורי רוס, וזהר שלום.

בשנה"ל תשע"ט נקבל אלינו בברכה בחזרה את עו"ד ד"ר מיה גפן אשר סיימה בהצלחה את לימודי התואר השלישי בפקולטה למשפטים בבר-אילן. מיה, אשר מביאה עמה ידע מעשי ותיאורטי, כמו גם נסיון קליני עשיר, תסייע לנו להמשיך ולקדם את זכויותיהם של אנשים עם מוגבלויות ולהצעיד את הקליניקה למחוזות חדשים.

עו"ד רוני רוטלר
מנהלת הקליניקה

פרופ' גדעון ספיר
מנחה אקדמי